

פרומט עמידור

נולדתי באוגוסט 1922, בהולנד – דן האג. הורי היו ציונים נלהבים שהכירו אחד את השני בוועידה ציונית בהולנד. אבי היה רופא שניים ואמי מורה לספרות גרמנית. רוב היהודים בהולנד היו מאוגדים במה שנקרא "ציונים ב". אימי היתה פעילה גם ב"ויצו". גדלתי כציונית, וכבר בגיל 10 – 11 היה לי ברור שאני רוצה לעלות לישראל. בגיל 11 נכנסתי לתנועת נוער יהודית.

אבי בא מבית מסורתי, אבל הורי לא היו דתיים. חגגו את החגים ובכיפור הלכו לבית הכנסת. אימי באה מבית חילוני לגמרי, ובלי מושג על יהדות. אימי הייתה ציונית כבר כשהייתה בת 20 ועדיין סטודנטית. היתה פעילה בהדרכה במחנות קיץ של סטודנטיות יהודיות – מדריכה ראשית.

למדתי בבית ספר כללי. שיעורי עברית קיבלתי באופן פרטי מגיל 8 ממורה שהיה גם חזן. בתחילה למדתי עברית תנכית, ויותר מאוחר עם מורה אחרת עברתי לעברית מודרנית. ידעתי דקדוק די טוב כשבאתי לארץ אבל לא דברתי שוטף.

היתה לי חברה טובה. החברות אתה התחילה בגלל שהוריני היו חברים טובים. למשפחה ההיא היו שלוש בנות וגם במשפחה שלי היו שלוש בנות. כל ששת הבנות הרבו לבלות יחד. גם בחופשות. הבת הגדולה שלהם ופרומט נכנסו יחד לתנועת נוער. הפעולות בתנועות הנוער היו מבוססות על הרצאה פעם בשבוע, על כל מיני נושאים, אבל בעיקר על ציונות. למדנו שירים ישראלים, פעם בשנה יצאנו למחנה קיץ. כשהייתי בת 16 הייתי במחנה קיץ גדול לכל התנועה, וזו הייתה פעם ראשונה שהמחנה היה עבור בנים ובנות יחד. בין המדריכים היו מאלה שהיום הם חברים ותיקים אצלנו כמו חיה לוונז, ברכה ארנון. השנה היתה שנת 33 – 34, השנה שבה עלה היטלר לשלטון. זה השפיע גם עליהם. הגיעו חלוצים מגרמניה ומאוסטריה להולנד, וגם אימי הצטרפה לעזרה למען החלוצים. הרבה מפגשים נערכו אצלנו בבית בערבים, ואני זוכרת שכילדה הייתי יושבת ומקשיבה מלאת התעניינות. היו שם חלוצות שהיו צריכות ללמוד משק בית בהכשרה. ביניהן חנה בקרס ואסתר שהם.

זוכרת שתמיד רציתי לעלות לישראל, זה היה גם תירוץ טוב לא לעשות בגרות שלמה, "כי ממילא אני לא הולכת לאוניברסיטה". עשיתי בגרות בלי לטינית ובלי יוונית.

בגיל 16 רציתי להיות חלוצה וסידרו לי מקום הכשרה אצל איכר בהולנד. ההצלחה לא היתה כ"כ גדולה. לא הצלחתי לחלוב את הפרות. הייתי שם כ – 3 שבועות במשך הקיץ.

במאי 1940 נכנסו הגרמנים להולנד ואני כבר הייתי אחרי בית ספר בהכשרה חקלאית, בעיקר גננות – במין חוה שהיו בה 20 – 30 צעירים. לשם הלכתי לקבל הרגלי עבודה ראשונים. המלחמה כבר התחילה וללמוד אי אפשר היה.

בשנת 38 – 39 החלק ההולנדי של גרעין חוליות היה כבר בארץ. הכרתי כמה מהם, במיוחד את לאה רפפורט. משפחה רחוקה שלי שיצאה לישראל גם בגלל השפעתה של אמי. דרך לאה היה לי קשר מכתבים עם הגרעין החוליותי, כך שהיה ברור עוד בהולנד שבסופו של דבר אגיע לקבוצת חוליות.

במאי 1940 כאמור נכנסו הגרמנים להולנד. עזבתי את ההכשרה וחזרה הביתה. החיים בהתחלה היו די שגרתיים. עבדתי במעין עזרה סוציאלית למבוגרים ועשיתי הרבה משק בית, ובעיקר ניקיונות. היה לי די מעניין, כי ע"י כך הכרתי הרבה אנשים. באותו זמן כבר לא היה מותר לנו לנסוע על אופניים. הגרמנים החרימו אותם, והלכתי הרבה ברגל.

הרבה פעמים קרה שהייתי מגיעה לבית בו הייתי רק לפני מספר ימים והבית היה ריק. האנשים נשלחו למחנות. אבא המשיך לעבוד במקצועו כרופא שיניים, ובשנת 1942 לקחו הגרמנים את ביתנו, ועברנו לגור עם איזו דודה שהתגוררה בקרבת מקום. שם היינו עד שבאו הגרמנים ואמרו לנו לארוז, ולאבי לקחת את מכשיריו, ושאנחנו נגור במחנה, שם יוכל אבא להמשיך בעבודתו. ברוב תמימותנו הגענו בעצמנו לתחנת הרכבת ממנה נשלחו למחנה. את הציווד של אבא כמובן שלא ראינו יותר. מהר מאוד התברר שהעסק לא טוב. היינו בין היהודים האחרונים שעזבו את דן האג.

המחנה שאליו נשלנו נקרא VUGHT. זה היה מחנה בתוך הולנד ששימש בעצם תחנת מעבר, משם נשלחו היהודים למחנות הריכוז. במחנה VUGHT שהינו כ – 6 שבועות בהם היינו מופרדים. אני ואמא היו בצריף אחד, שתי אחיותי היו בצריף אחר, ואבי במקום אחר. זו היתה תקופה קשה של טרטורים והלם למראה צורת ההתנהגות של השוטרות הגרמניות, למרות שלא סבלנו מהתעללות או קשיים גופניים.

באותה תקופה פרצה שם מחלת ה"סקרלטינה" והילדים היו בהסגר. אני היתה אמורה ללכת אחרי הילדים עם מסרק ולבדוק שאין להם כינים.

אחרי שישה שבועות הועברנו לווסטרבורג שהיה אז מחנה האיסוף המרכזי לפני משלוח למחנות השונים. בווסטרבורג היינו עד ינואר 1944, ואז נשלחנו לברגן בלזן בתור אנשים עם נתינות זרה.

הסיפור נקטע כאן